

The Federal Republic of Somalia
Office of the Prime Minister

Xeer Ra'iisal Wasaare Lr. 160

Taariikh: 11/07/2024

**XEER: XEER-NIDAAMIYAH SHARCIGA MAAREYNTA MAALIYADDA
GUUD EE XAYNDAABKA SIYAASADDA DEYMaha IYO
HANNAANKA AMMAAHASHADA IYO DAMMAANADAH**

Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS;

Markuu arkay: Qodobka 97^{aad} faqradda 1^{aad} iyo 2^{aad}; iyo Qodobka 99^{aad}
faqradda (a), (b), (e), (f) iyo (g); iyo Qodobka 100^{aad}
faqradda (a) iyo (d) ee Dastuurka KMG ah ee JFS;

Markuu arkay: Warqadda summaddeedu tahay WM/XWD-1050/2024 ee ku
taariikheysan 25/06/2024 ee Wasaaradda Maaliyadda, kuna
saabsan codsiga soojeedinta Xeer-Nidaamiyaha Sharciga
Maareynta Maaliyadda Guud ee Xayndaabka Siyaasadda
Deymaha iyo Hannaanka Ammaahashada iyo
Dammaanadaha

Markuu arkay: Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay
SHGW.22.79.07.24 ee 11/07/2024, kuna saabsan ansixinta
Xeer-Nidaamiyaha Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud
ee Xayndaabka Siyaasadda Deymaha iyo Hannaanka
Ammaahashada iyo Dammaanadaha ee uu Goluhu cod
buuxa ku ansixiyay;

Markuu tixgaliyay: Muhiimadda uu Dalka u leeyahay Xeer-Nidaamiyaha
Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee Xayndaabka
Siyaasadda Deymaha iyo Hannaanka Ammaahashada iyo
Dammaanadaha.

Waxa uu Meelmariyay:

Qodobka 1^{aad} :

Go'aan Gole

Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay **SHGW.22.79.07.24** ee **11/07/2024**, kuna saabsan ansixinta **Xeer-Nidaamiyaha Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee Xayndaabka Siyaasadda Deymaha iyo Hannaanka Ammaahashada iyo Dammaanadaha** oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay.

Qodobka 2^{aad} :

Hirgalin

Waxaa Wasaaradda Maaliyadda loo igmaday in ay hirgaliso, meelmarisana Xeer-Nidaamiyaha Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee Xayndaabka Siyaasadda Deymaha iyo Hannaanka Ammaahashada iyo Dammanaadaha

Qodobka 3^{aad} :

Dhaqangal

Xeer-nidaamiyahaan waxa uu dhaqangelayaa marka uu saxiixo Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saarayaa Faafinta Rasmiga ah ee Dawladda.

Mudane, Hamza Cabdi Barre
Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS

WM/XWD- 1050/24

25 June, 2024

Ku: Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda Federaalka Soomaaliya
Og: Agaasimaha Golaha Wasiirada
Og: Wasiir Ku-Xigeenka Wasaaradda Maaliyadda
Og: Wasiirka Wasaaradda Maaliyadda

Ujeedo: Soo gudbin Xeer-nidaamiye

Mudane Ra'iisul Wasaare,

Waxaan halkaan si xushmadleh kugu soo gudbinayaa "Xeer-nidaamiyaha Maareynta Maaliyadda Guud ee Xayndaabka Siyaasadda Deymaha iyo Hannaanka Ammaahashada iyo Dammanadaha."

Xeer-nidaamiyaan ujeedkiisu waa in la dejiyo hagayaal dhammaystiran oo keenaya in deynta Dowladda loo maareeyo si waafaqsan shuruuca dalka, iyada oo la qeexayo xayndaabka siyaasadeed, is la markaana la tilmaamayo habraacyada loo maraayo ammaahashada iyo dammaanadaha.

Mudane Ra'iisul Wasaare, Wasaaradda Maaliyadda iyadoo ka faa'idaysanaysa fursadaan ayay uga mahadcelinaysaa Xafiiskaga iyo dhamaan xubnaha Golaha Wasiiradda hoggaankooda ku aadan meel-marinta shuruuca iyo xeerarka daruuriga u ah maaraynta Maaliyadda Guud.

Mahadnaq iyo Qadarin,

H.E Raho Mohamud Jamaqow
Wasiiru Dowlaha Wasaaradda Maaliyadda
Ahna K/s Wasiirka Maaliyadda

THE FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF STATE ATTORNEY GENERAL

SUMMAD: XGG/187/2024

25/06/2024

Ku: Wasaaradda Maaliyadda
Ku: Agaasimaha Golaha Wasiirrada
Og: Xafiiska Ra'iisul-wasaaraha Xukuumadda JFS

Muqdisho
Muqdisho
Muqdisho

Ujeeddo: Gudbin Xeer-nidaamiye

Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda oo tixraacaya Warqadda Ref: **WOF/OM/0496/2024**, ee ku taariikheysan **June 20, 2024**, Ujeeddadeeduna ahayd: **Soo Gudbinta Xeer-nidaamiyaha Maareynta Maaliyadda Guud ee Xayndaabka Siyaasadda Deymaha iyo Hanaanka Amaahashada iyo soo saarista Dammaanadaha**, kana soo baxday Xafiiska Wasiirka Wasaaradda Maaliyadda XFS.

Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda, asaga oo gudanaya waajibaadkiisa shaqo si waafaqsan Xeer Lr. 18 ee 29 Jannaayo 1976, ayaa waxa uu halkaan idinkugu soo gudbinayaa **"Xeer-nidaamiyaha Maareynta Maaliyadda Guud ee Xayndaabka Siyaasadda Deymaha, Hannaanka Amaahashada iyo soo saarista Dammaanadaha"** oo ay Wasaaraddu horay ugu soo gudbisay Xafiiska Garyaqaanka Guud, si uu uga guto waajibaadkiisa Shaqo, uguna bixiyo Talo Sharci.

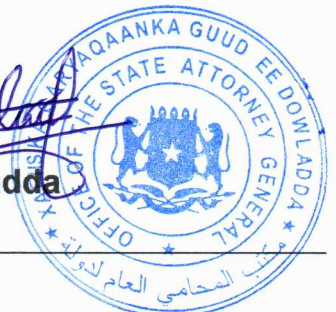
Sidaa darteed, Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dowladda markuu darsay Xeer-nidaamiyahan oo ah mid mudnaan gaar ah u leh Xayndaabka Siyaasadda Deymaha, Hannaanka Amaahashada iyo soo saarista Dammaanadaha, waxa uu ku talinayaa in loo gudbiyo Golaha Wasiirrada si ay u meel-mariyaan, maadaama uu waafaqsan yahay Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud oo isla markaana awood u siinaya Wasaaradda samaynta Xeer-Nidaamiye sida ku xusan Qodobka 62 ee Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud, Sharci Lr. 17 ee soo baxay 25/12/2019.

Ugu dambeed, Xafiiska Garyaqaanka Guud waxa uu ku wargelinayaa Agaasimaha Golaha Wasiirrada iyo Wasaaradda Maaliyadda in Nuqulka ku lifaaqan warqaddan uu yahay nuqulka loo gudbinayo Golaha Wasiirrada si ay u meel-mariyaan, maadaama Xafiiska Garyaqaanka Guud uu ku samayey saxitaan iyo toosin nuqulkii Wasaaraddu u soo gudbisay.

FG: Halkaan waxaa ku lifaaqan Xeer-nidaamiyaha Sare ku xusan.

Salaan qadarin leh

Qareen: Jibriil Cumar Cilmi
Ku-xigeenka Garyaqaanka Guud ee Dawladda

XAFIISKA GARYAQAANKA GUUD EE DOWLADDA

Address: State House, Villa Somalia

Tel, +252 (0)613242015 | E-Mail: sag@sag.gov.so, archive@sag.gov.so

Ref: MOF/OM/0495/2024

June 20, 2024

Ku: Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dowladda
Og: Wasiir Ku-xigeenka Wasaaradda Maaliyadda
Og: Wasiiru-dawlaha Wasaaradda Maaliyadda

Ujeeddo: Soo gudbinta Xeer-nidaamiyaha Maareynta Maaliyadda Guud, ee Xayndaabka Siyaasadda Deymaha iyo Hanaanka Amaahashada iyo soo saarista Dammaanaddaha

Waxaan halkan ku soo gudbinaynaa Xeer-nidaamiyaha Maareynta Maaliyadda Guud, ee Xayndaabka Siyaasadda Deymaha iyo Hanaanka Amaahashada iyo soo saarista Dammaanaddaha. Xeer-nidaamiyaha ayaa loogu talagalay si loo sii adkeeyo nidaamka deymaha iyo hanaanka amaahashada iyo soo saarista dammaanaddaha ee dalka u yaala.

Wasaaradda Maaliyadda oo fursadan ka faa'iidaydhanaysa ayaa uga mahadcelinaysa Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dowladda wada shaqaynta dhow ee ay la leedahay.

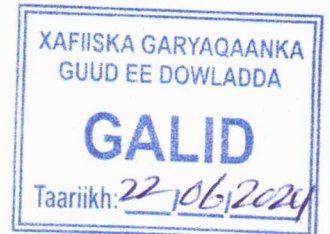
Wada Shaqan Wacan,

[Signature]

Xil. Biixi Iimaan Cige
Wasiirka Wasaraadda Maaliyadda

Dr. Jibril
22/06/2024
[Signature]

Xeernidaamiyaha Maareynta Maaliyadda Guud, ee Xayndaabka Siyaasadda Deymaha iyo Hanaanka Amaahashada iyo soo saarista Dammaanaddaha

Qodobka 1aad Cinwaanka iyo Ulajeedooyinka

1. Xeerkanidaamiyahan waxa loo aqoonsan doonaa: "Xeernidaamiyaha Maareynta Maaliyadda Guud, ee Xayndaabka siyaasadda deymaha iyo hanaanka ammaahashada iyo dammanadaha."
2. Xeerkan ujeedkiisu waa in la dejiyo hagayaal dhammaystiran, oo keenaaya in deynta dadweynaha loo maareeyo si waxku-ool ah, iyada oo la qeexayo xayndaabka siyaasadeed, is la markaana la tilmaammaayo habraacyada loo maraayo ammaahashada iyo dammaanadaha.

Qodabka 2aad Xayndaabka Seeraha Siyaasadda Deymaha

1. Ujeedooyinka Jamhuuriadda Federaalka Soomaaliya ee Siyaasadda Deyntu waa:
 - a) In si wakhtiyaysan loo hubiyo daboolista baahida maaliyadeed ee dawladda, haddii ay noqoto wakhtiga dhow iyo kan dheerba.
 - b) In la yareeyo kharashka ku baxa ammaah qaadashada, goor kastana laga durko halisaha aan xikmadda ku fadhiyin.
 - c) . Marka duruufta guud ee dhaqaale ay saamaxdo, in la xoojiyo horumarinta suuqyada dhaqaale ee gudaha.
2. Qeybta Maaraynta Deynta (QMD) ee Wasaaradda Maaliyaddu, waa in ay diyaarisaa, oo si joogto ahna u cusboonaysiisaa Istaraatiijiyadda Maareynta Deymaha ee Mudada Dhexe (Medium-Term Debt Management Strategy) iyada oo sanadkiiba hal mar dib u qaabayn lagu

samaynaayo; Golaha Wasiiraduna waa in ay darsaan oo ansixiyaan istraatiijiyaddaas iyo dib-u-eegisteeda sanadlaha ahba.

3. Qeybta Maaraynta Deynta (QMD) ee Wasaaradda Maaliyaddu, iyada oo si dhow u la tashanaysa Waaxda Qorsheynta & Siyaasadda Dhaqaalaha ee Wasaaradda, waa in ay si sanadle ah, (iyo goor kasta oo loo baahdoba) u samaysaa Falanqaynta Joogteynta Deymaha (DSA), si loo qiimeeyo awoodda ay Soomaaliya u leedahay ka soo bixista waajibaadkeeda dhinaca deymaha.

Qodobka 3aad: Habraaca Ammaah-qaadashada

1. Erey-bixinta: "Heerka/xadka u sarreeya ee ammah-qaadashada Sanadkii, Gudaha iyo Debeddaba", sida ku qeexan Qodobka 35(1) ee Sharciga Maamulka Maaliyadda Guud, 2019, waxaa lagu qeexay Xeernidaamiyahan, iyada oo macnaheedu yahay baahida ammaahashada sannadlaha ah ee Qaranka, ammaahdaas oo u taagan is dhinka maaliyadeed ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya. Sidaas darteed, hadda wixii ka dambeeya, qorshayaasha lagu daboolaaayo isdhinka ku yimaadda miisaaniyadda dawladda waxa la gu tilmaami doonaa Qorshaha Ammaahda Sannadlaha ah ee Qaranka.
2. Wasiirka Maaliyaddu, 30-ka Oktoobar ee sannad kasta, waxa uu labada Aqal ee Baarlammaanka Federaalka Soomaaliya hor geyn doonaa Miisaaniyadda Qaranka ee ay ansixiyeen Golaha Wasiiradu, iyada oo ay miisaaniyadda la socoto soo jeedinta Qorshaha ammaahashada sannadlaha ah ee Qaranka, iyo sidoo kale shuruudaha iyo waajibaadka guud ee hagaya amaahaha noocaas ah. Ilaha Qorshaha amaahashada Sannadlaha ah ee la soo jeediyay waa in ay noqdaan kuwo ku saleysan Istaraatiijiyada la ansixiyay ee Maareynta Deynta ee Mudada-Dhexe.
3. Soo jeedinta Qorshaha amaahashada sannadlaha ah ee Qaranka, iyo sidoo kale shuruudaha iyo waajibaadka guud ee maamulaya amaahdaas ee uu soo bandhigay Wasiirka Maaliyaddu, waxa ay dhaqan gelayaan uun marka uu Baarlammaanka Federaalku ansixiyo, kuna soo saaro 'Xeerka Miisaaniyada'.

4. Iyadoo lagu soconaayo faqrada kor ku xusan ee Xeerndaaamiyahan, Wasiirka Maaliyaddu, isaga oo ah amaahdaha keliya ee qaran, waxaa awood u gaar ah loo siiyay in uu ku dhaqaaqi karo hawlo uu 'amaah' ku soo qaadaayo, waddanka gudahiisa iyo debediisa kii ay noqotoba, isaga oo ka wakiil ah Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya. Sidaas oo ay tahay, Wasiirka Maaliyaddu waa inuu ku shaqeeyaa Qorshaha amaahashada sannadlaha ah ee uu dejiyay Baarlammaanka Federaalka, sidoo kale waa inuu si adag u raacaa shuruudaha iyo waajibaadka guud ee lagu maamulayo amaahdaas, ee ku ansaxsan Xeerka Miisaaniyadda.
5. Dhammaan heshiisyada cusub ee ammaahda, gudaha iyo debedda kii ay tahayba, ee uu soo galay Wasiirka Maaliyaddu, hadii ay yihiin kuwo waafaqsan Qorshaha Amaahashada Sannadlaha ah ee ansaxsan; iyo shuruudaha iyo wajibaadka guud ee amaahda ee uu baarlammaanka federaalku ku dejiyay Xeerka Miisaaniyadda, waxa ay noqonayaan kuwo ay tahay sharci ahaan in loo hogaansamo. Heshiisyada noocaan ahi waxa ay dhaqangal ku noqonayaan si waafaqsan shuruudahooda, iyada oo aan loo baahan tallaabooyin kale oo sharci ama maamul oo lagu ansixinaayo.
6. Goortii ay ku habbonaato, isla markana uu codsi ka yimaaddo Wasiirka Maaliyadda, Garyaqaanka Guud ee Qaranka ayaa 'qiimayn' ku sammaynaya heshiisyada ammaahda cusub, gudaha iyo debedda kii ay tahayba, ee uu galay Wasiirka Maaliyaddu, waxaanu u eegayaa in heshiisyadaasi ay waafaqsanyihiin Qorshaha amaahashada sannadlaha ee Qaran iyo guud ahaan shuruudaha iyo waajibaadka uu Baarlammaanka Federaalku ku dejiyay Xeerka Miisaaniyadda. Marka ay soo dhammaato qiimayntaasi, Garyaqaanka Guud ee Dowladdu waxa uu soo saarayaa talo sharci oo muujinaysa in dawladdu raacday Qorshaha amaahashada sannadlaha ee ansaxsan iyo guud ahaan shuruudaha iyo wajibaadka uu Baarlammaanka Federaalku ku meel mariyay Xeerka Miisaaniyadda.
7. Wakhti munasib ah ka hor inta aan amaah cusub la qaadan, Qeybta Maaraynta Deynta (QMD) ee Wasaaradda Maaliyaddu waxa ay samaynaysaa qiimayn dhameestiran, oo ay ku eegayso 'amaahdaasi' saamaynta ay ku yeelan karto xasiloona dhaqaalaha guud ee waddanka gudahiisa iyo xammilka culayska daynta sida suurtagalnimada joogteynta bixinta deynta. Marka la sameenayo qiimaynta noocaan oo kale ah waa in xisaabta lagu darsado ballan-

qaadyada maaliyadeed ee muddada-dheer oo ay soo saartay ama ay ogolaatay Wasaaradda Maaliyadda.

8. Mar kasta oo la galo heshiis amaah ah oo lagu qaado magaca Jamhuuriyadda Fadaraalka Soomaaliya, Wasiirka Maaliyaddu waa in uu si degdeg ah xogta amaahdaas ula wadaago Baarlammaanka Fadaraalka ah; muddo laba todobaad ah gudahood, oo ka bilaabanta goorta la dhamaystiray heshiiska amaahda, Wasiirka Maaliyaddu waa in uu nuqulada heshiis kasta oo amaahda oo la galay u gudbiyaa Baarlammaanka Federaalka.
9. Hantidhowraha Guud waa inuu diiwaangeliyaa dhammaan heshiisyada deymaha ee la galay, iyada oo uu u eegaayo qodobada xeerkan ee khuseeya. Muddo laba toddobaad ah gudahood marka la galo heshiiska amaahda, Wasiirka Maaliyaddu waa in uu nuqul ka mid ah heshiisyada amaahda u gudbiyaa Xafiiska Hantidhowraha Guud ee Qaranka si uu u diiwaangeliyo.
10. Iyadoo aan waxba loo dhimayn qodobada kor ku xusan ee Xeernidaamiyan, Qorshaha sannadlaha ah ee Amaahda Qaranka ee la ansixiyay, oo ay weheliso shuruudaha iyo waajibaadka guud ee lagu maamulayo deymaha uu Baarlammaanka Federaalku ku dejiyey Xeerka Miisaaniyadda, ayaa noqonaya Qorshaha amaahashada sannadlaha ah ee Qaranka ee Jamhuuriyadda Federaalka ah ee Soomaaliya.
11. Lama qaadan karo wax ammah ah, gudaha iyo debedda kii ay noqotoba, ilaa hannaanka ammaahdu ka waafaqaayo qodobada Xeernidaamiyan.

Qodobka 4aad

Ballan-qaadyada kale ee maaliyadeed ee muddada-dheer

1. Wasiirka Maaliyaddu waxa uu leeyahay awoodda aqoonsiga iyo caddaynta noocyada ballanqaad maaliyadeedyada kale ee muddadoodu dheertahay; iyo weliba jaangoynta shuruudaha iyo waajibaadka guud ee 'ballanqaadyadaas' lagu maamulaayo. Dhamaanba noocyada ballanqaadyada maaliyadeed ee mudada dheer ee la caddeeyay iyo shuruudaha guud ee la gu maamulaayo ba waa in loo gudbiyo

Baarlamaanka Fadaralka ah oo ay ansixiyaan, ku na soo saaraan Xeerka Miisaaniyadda ee sanadlaha ah.

2. Ka dib ansixinta Baarlamaanka Federaalka ah, Wasiirka Maaliyadda, isaga oo matalaaya Dawladda Fadaraalka ah, waxaa la siiyay awood gaar u ah oo uu ku soo saaro, ku na oggolaado ballanqaadyada maaliyadeed ee muddada dheer, ballanqaadyadaas oo ka mid ah kuwii shuruudahooda guud la ansixiyay. Sidaas oo ay tahay, Wasiirka Maaliyaddu waa in uu ku shaqeeyo shuruudaha iyo waajibaadka guud ee loo dejiyay maamulista noocyada ballanqaad maaliyadeed ah ee muddada dheer, ee uu Baarlamaanka Federaalka ahi ansixiyay ku na soo saaray Xeerka Miisaaniyadda.
3. Dhammaanba ballanqaadyada maaliyadeed ee muddada dheer, ee uu Wasiirka Maaliyaddu ku soo saaro amma ku ogolaado magaca Jamhuuriyadda Faderalka ah ee Soomaaliya, haddii ay u hoggaansamaan shuruudaha iyo waajibaadka guud ee la gu maamulo ballanqaadyada noocaas ah ee uu Baarlamaanka Fadaraalka ahi ku soo saaray Xeerka Miisaaniyadda, waxa ay noqonayaan kuwo sharci ahaan meelmar ah. Heshiisyada xambaarsan ballanqaadyada maaliyadeed ee muddadoodu dheertahay, waa in ay u dhaqan galaan si waafaqsan shuruudahooda, mana loo baahna qaaditaanka wax tallaabooyin dheeraad ah oo sharci ama maamul oo heshiisyadaas la gu ansixinaayo.
4. Ka hor inta aan la fulin ballanqaadyada maaliyadeed ee muddadoodu dheertahay ee cusub, Qaybta Maareynta Deynta (QMD) ee Wasaaradda Maaliyaddu, muddo macquul ah gudaheed waa in ay ballanqaad kasta ku mariyaan qiimeeyn dhammaystiran oo la gu ogaanaayo qiimaha ay ku kacayso iyo khatarta la socota, si loo falanqeeyo loo na garto saameynta u 'ballanqaadkaasi' ku yeelan karo xammilka dalka ee waajibaadka deymaha iyo xasiloonida dhaqaalaha guud ee Dalka.
5. Heshiis kasta oo xambaarsan ballanqaad maaliyadeed oo wakhtigiisu fogyahay, oo la gu galo magaca Jamhuuriyadda Federaalka ah ee Soomaaliya, Wasiirka Maaliyaddu waa in uu Baarlamaanka Fadaraalka ah ogaysiiyo jiritaankiisa. Ka dib marka uu heshiiskaasi dhaqangal noqdo, Wasiirka Maaliyaddu waa in uu muddo laba todobaad ah gudahood qoraalada heshiisyada noocaas ah Baarlamaanka Fadaraalka ah u gu geeyo haddii ay soo dalbadaan.

6. Mudo laba todobaad ah gudahood, oo ka bilaabanta wakhtiga dhaqangalka heshiis kasta oo xambaarsan ballanqaad maaliyadeed oo mudadiisu dheertahay, Hanti-dhowrka guud waa in uu diwaangeliyaa dhammaanba nuqulada heshiisyadaas ee la gu soo saaray magaca Jamhuuriyadda Fadaraalka ah. Laba toddobaad gudahood marka la fuliyo heshiisyadan, Wasiirka Maaliyaddu waa in uu Hantidhawrka Guud u gudbiyo nuqul ka mid ah heshiisyadas si loo diiwaangeliyo.

Qodobka 5aad

Habraaca loo maraayo Isticmaalka Xuquuqda soo Qaadashada Gaarka ah, (Special Drawing Rights - SDR).

1. Xuquuqda soo qaadashada gaarka ah (XSQG) waa hab gaar ah ee khuseeya keydka hanti lacageed oo caalami ah oo uu samayey Sanduuqa Lacagta Aduunka (IMF), si ay kab ugu sameeyaan keyda rasmiga ah ay leeyihiin waddamada xubnaha ka ah Sanduuqa Lacagta Aduunka. Qoondada xuquuqda soo qaadashada (SDR) ma aha deyn uu bixiyo Sanduuqa Lacagta Aduunka (IMF). Sidaas oo ay tahay, wadamada xubnaha ka ah Sanduuqa Lacagta Aduunku, waxaa laga doonayaa in ay bixiyaan lacag dulsaar ah hadii ay dhacdo in waddan uu ka hoos maro qoondadii uu lahaa, isaga oo waddankaasi dulsaar ahaan u bixinaayo hadba farqiga u dhexeeya qoondada asalka ah iyo dhigaalka uu markaas haysto. Heerka dulsaarku na waxa uu ku jaan-go'anyahay hadba sicirka dulsaarka ee markaas taagan SDRs-ka.
2. Sidoo kale, Sanduuqa Lacagta Aduunku waxa ay leeyihiin barnaamij ay deyn ku siiyaan wadamada xubnaha ka ah, si ay u daboolaan baahiyo markaas taagan iyo duruufo u gaar ah wadankaas, amaahintaas waxaa la socota dulsaaro kala duwan. Dhamaan deymaha uu Sanduuqa Lacagta Dunidu bixiyo qiimo ahaan waxa ay ku salaysanyihiin ama ku jaan-go'anyihiin hannaankaas Xuquuqda Soo Qaadashada Gaarka ah - Special Drawing Rights (SDR)/XSQG.
3. Iyadoo la eegayo dabiicadda gaarka ah ee Sanduuqa Lacagta Aduunku uu ku bixiyo deymaha iyo qoondada Xuquuqda soo Qaadashada Gaarka ah (XSQG), looma raacaayo habraacyada amaahashada ee ku qeexan Sharciga Maamulka Maaliyadda Guud, 2019, amaba Qodobka 3aad ee Xeernidaamiyan; mana saameynayso wixii macaamilo ah ee ku saabsan Xuquuqda soo Qaadashada Gaarka ah (XSQG), ee ka dhaxaysa

Sanduuqa Lacagta Aduunka iyo Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, gaar ahaan iyadoo loo marayo "Bangiga Dhexe ee Soomaaliya" oo ah hay'adda u qaybsan Arimaha Malaiyadda (Fiscal Agent). Taa bedelkeeda, qaadashada deymaha Sanduuqa Lacagta Aduunka, helitaantanka iyo ka faa'iidaysiga Qoondada "SDR" waxaa lagu maamuli doonaa heshiiska u dhexeeya Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya iyo Sanduuqa Lacagta Aduunka (IMF), Kaasoo ay ku jiraan u hogaansanaanta ujeedooyinka isticmaalka la cayimay iyo shuruudaha warbixinta iyo ujeedooyinka isticmaalka ee cayiman iyo u hoganaansanaanta tilmaamaha iyo hababka caalamiga ah ee lacagta, iyadoo la eegayo nooca Xuquuqda soo qaadashada Gaarka ah (SDR).

Qodobka 6aad:

Habraaca la gu maamulaayo Bixinta Dammaanaddaha

Ammaahda.

1. "Dammaanadda Daynta", waxaa loo la jeedaa ballanqaadka uu sameeyo dammaanad-qaadaha deyntu. Caadi ahaan halkan oo kale, waa dammaanadda ay bixiso Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, oo uu matalaayo Wasiirka Maaliyaddu, si loo fuliyo waajibaadka dib-u-bixinta deynta ee amaahdaha, iyada oo loo eegaayo shuruudaha amaahda haddii ay dhacdo in amaahduhu uu bixin waayo deynta. Sidoo kale, waxa tixgelin la siinayaa hadiiba uu jiray heshiis dammaanad-qaad labaad oo ka sii dambeeya ama taageeraaya dammanaadda dawladdu bixisay markii deyntaas la qaadaayay (Counter-guarantee), taas oo ay tahay in la oofiyo wixii waajibaad ah ee ka dhashay qodobada dammaanaddaas labaad.
2. 30ka bisha Oktoobar ee sannad kasta, Wasiirka Maaliyaddu marka uu miisaaniyadda qaran ee Golaha Wasiiradu ay ansixiyeen uu geynaayo labada Aqal ee Baarlammaanka Federaalka Soomaaliya, sidoo kale waa in uu keenaa soo jeedin muujinaysa xadka dammaanadaha ee deymaha sanadkii la gu bixin karo magaca Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya; iyo sidoo kale shuruudaha iyo waajibaadka guud ee xukumaya dammaanad qaadyada ammaahda.

3. Soo jeedinta sanadlaha ah ee ku saabsan xadka dammaanadda deymaha ee lagu bixin karo magaca Jamhuuriyadda Fadaraalka Soomaaliya, iyo sidoo kale shuruudaha iyo waajibaadka guud ee la gu maamulayo dammaanada deymaha, ee uu soo ban-dhigaayo Wasiirka Maaliyaddu, waxa ay dhaqangal noqonayaan oo keliya marka uu Baarlammaanka Fadaraalka aqbalo uuna ku soo saaro Xeerka Qoondada Miisaaniyadda.
4. Iyadoo la raacayo qodobada ku xusan faqradaha sare ee Xeeridaamiyahan, Wasiirka Maaliyaddu, isaga oo ah 'Dammaanad-bixiyaha Qaranka', waxa si u gaar ah awood loogu siiyay in uu dammaanad qaad amaahood ku bixiyo magaca Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya. Sidaas oo ay tahay, Wasiirka Maaliyadu waa in uu ku shaqeeyo xadka dammaanadeed ee sannadlaha ah, ee uu dejiyo Baarlammaanka Federaalka, iyo sidoo kale in uu si adag ugu hoggaansamo shuruudaha iyo wajibaadka guud ee lagu maamulayo dammaanadda deymaha, ee ku soo baxay Xeerka Qoonadada Miisaaniyadda ee baarlammaanku dejiyay.
5. Dhammaan dammaanad qaadka deymaha ee uu Wasiirka Maaliyadu ku sameeyo magaca Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waa in sharci ahaan loo fuliyo, hadii ay dammaanadahaasi u hogaansanyihiin xadidaadda sannadlaha ah ee heerka dammaanadda deymaha; iyo shuruudaha iyo waajibaadka guud ee dammaanad-qaadka ammaahda ee uu dejiyay Baarlammaanka Federaalku, ku na soo baxay Xeerka Qoonadada Miisaaniyadda. Heshiisyada noocaan ahi waxa ay dhaqangal ku noqonayaan si waafaqsan shuruudahooda, iyada oo aan loo baahan tallaabooyin kale oo sharci ama maamul oo lagu ansixinaayo.
6. Qeybta Maaraynta Deynta (QMD) ee Wasaaradda Maaliyaddu, waa in ay qiimeeyaan oo soo saaraan kharash ahaan khatarta daynta ee Jamhuuriyadda Fedraalka Soomaaliya ee la xidhiidha bixinta dammaanad kasta oo ammaah ah. Qiimaynta QMD ay sammaynayso, waa in ay ku jirto mid dhammaystiran oo ku saabsan khataraha la socda dammaanadda deynta inta aan wax dammaanad-qaad ah la sammaynin, waana in tirada la gu daro diyaarinta qorshe keyd ah oo dayn bixineed oo suurtagal ah in loo baahdo hadii la damiintuhu deynta bixin waayo, waana in la xadido kharashka ku bixi kara qaadashada culayska halkaas ka iman kara.

7. Goortii ay ku habbonaato oo munaasib na tahay, is la markana uu codsi ka yimaaddo Wasiirka Maaliyadda, Garyaqaanka Guud ee Qaranku waxa uu qiimayn ku sammayn karaa 'Dammaanadaha' uu Wasiirka Maaliyaddu ku bixiyay magaca Jamhuuriyadda Fadaraalka Soomaaliya, isaga oo eegaaya in dammaanad-qaadyadaasi ay waafaqsanyihiin heerkii loo xadeeyay dammaanadaha sanadkii ay dawladdu bixin karto; iyo in ay dammanadahaasi waafaqsanyihiin shuruudaha iyo waajibaadka guud ee dammaanadda deymaha ee uu Baarlammaanka Federaalku ku dejiyay Xeerka Qoondada Miisaaniyadda. Marka ay soo dhammaato qiimayntaasi, Garyaqaanka Guud ee Dowladdu waxa uu soo saarayaa talo-bixin sharci oo xaqiijinaysa sida hadba dammanadaha dawladdu bixisay ay u waafaqsanyihiin xadka dammaanadaha ee hore loo ansixiyay iyo shuruudaha kaleba.
8. Dammaanad-qaad kasta oo lagu sameeyo magaca Jamhuuriyadda Fadaraalka Soomaaliya, Wasiirka Maaliyaddu waa in uu si dhakhso ah ugu war-geliyo Baarlammaanka Fadaraalka ah. Muddo ku siman laba todobaad, oo ka bilaabanta marka uu dhaqan galo heshiiska dammaanaddu, Wasiirku waa in uu nuqul ka mid ah heshiiska u gudbiyo Baarlammaanka Federaalka ah.
9. Hanti-dhowrka Guud waa in uu diiwaan geliyo dhammaan heshiisyada dammaanad qaadka ammaahda ee lagu bixiyay magaca Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya. Laba toddobaad gudahood, oo ka bilaabmaysa marka la fuliyo heshiis dammanaadeed oo noocaas ah, Wasiirka Maaliyaddu waa inuu nuqul ka mid ah heshiisyada u gudbiyaa Hanti-Dhowrka Guud ee Qaranka si uu u diiwaangeliyo.

Qodobka 7aad

Habraaca lagu maamulaayo Bixinta Dammaanad-qaadyada aan Deynta ku saabsanayn.

1. Iyada oo la tixraacaayo Qodobka 37 (6) ee Sharciga Maaraynta Maaliyadda Guud, 2019, erey-bixinta ah "Masuuliyad-qaadista culaysyada kale ee lamafilaanka ah – "Other contingent liability", ama Mas'uuliyad kale ee dhaqaale "or other financial liability", halkan waxa lagu qeexay in loola jeedo dammanad-qaadyada aan deynta ku saabsanayn. Si loo dardar-geliyo meelmarinta Xearnidaamiyaha Maaraynta Maaliyadda Guud, gaar ahaan Qodobka 37(6), Wasiirka

Maaliyaddu waxa uu awood u leeyahay aqoonsashada iyo kala saaritaanka noocyada kala duwan ee dammaanad-qaadyada aan deyn toos ah ku saabsanayn, iyo qeexitaanka shuruudaha iyo waajibaadka guud ee lagu maamulayo dammaanad qaadka noocaas oo kale ah. Hadaba, noocyada loo asteeyo in ay yihiin 'Dammaanad-qaad' aan deyn ku saabsanayn, iyo sidoo kale shuruudahiisa iyo waajidkiisa guud waa in uu Baarlamaanka Federaalka ahi ku ansixiyaa Xeerka Qoonadada Miisaaniyadda ee sanadlaha ah.

2. Ka dib ansixinta Baarlammaanka Federaalka ah, Wasiirka Maaliyadda, isaga oo ah 'Dammaanad-bixiye Qaran', waxa awood u gaar ah loo siiyay bixinta ama aqoonsashada dammaanad-qaad aan deyn ku saabsanayn oo khaas ah, kuwaas oo hoos imanaaya 'Dammaanad-qaadyada aan deynta ku saabsanayn' ee hore loo ansixiyay, waxaanu gudashada hawshaas wakiil kaga yahay Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya. Sidaas oo ay tahay, Wasiirka Maaliyaddu marka uu gudanaayo waajibaadkaas, waa in aanu ka bixin xeendaabka shuruudaha iyo waajibaadka guud ee hagaya nooca dammaanad-qaadka aan deynta ahayn ee uu Baarlammaanka Federaalka ahi ku ansixiyey Xeerka Qoonadada Miisaaniyadda.
3. Qeybta Maaraynta Deynta (QMD) ee Wasaaradda Maaliyaddu, iyada oo la tashanaysa xafiisyada awoodda u leh hawlahaas ee wasaaradda iyo hay'adaha kale ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waa in ay qiimayso halista ka iman karta dammaanad kasta, oo aan deyn ku saabsanayn oo la bixinayo; waxayna sidoo kale go'aamin doontaa, qaddarka lacageed ee khidmad ahaan hawlahaas ugu bixi kara, si loo daboolo kharashyada loo baahan karo, loona yareeyo halisaha jiri kara. Qiimayntaas dhamayska tiran oo ay ku jirto ku xisaabtanka khidmadaha suurtagalka ah, waa in la sameeyo ka hor inta aan la bixinin ama la ogolaanin dammaanad-qaadka aan deynta ahayn.
4. Dhammaan dammaanad-qaadyada aan daynta ahayn, ee ku jira xeendaabka noocyada la ansixiyay, ee uu Wasiirka Maaliyaddu bixiyo ama soo saaro isaga oo wakiil ka ah Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, iyadoo la raacayo shuruudaha iyo waajibaadka guud ee uu baarlamaanka federaalku ku ansixiyay Xeerka Qoondada Maaliyadda, waxa ay noqonayaan kuwo sharci ah. Heshiisyada sharciga ah ee dammaanad-qaadyada aan deynta ahayni waa in ay sidooda u dhaqan

galaan, si waafaqsan shuruudahooda, iyada oo aan loo baahnayn tallaabooyin kale oo sharci ama maamul oo ansixin ah.

5. Ka dib marka uu codsado Wasiirka Maaliyaddu, is la markaana ay u muuqato in ay munaasib tahay, Garyaqaanka Guud ee Qaranku waxa uu sammayn karaa qiimayn uu ku eegaayo u hoggaansanaanta heshiis kasta oo dammaanad aan dayn ahayn, oo uu soo saaray Wasiirka Maaliyaddu, isaga oo Garyaqaanka Guud ka eegaya in ay waafaqsanyiin shuruudaha guud ee loo dejiyey nooca dammaanadda aan deynta ahayn ee uu Barlaamanka Federaalka ahi ku ansixiyey Xeerka Qoonadada Maaliyadda. Markaas ka dib, Garyaqaanka Guud waxa uu soo saarayaa talo sharci oo arrintaas ku aaddan.
6. Wasiirka Maaliyaddu waa in uu si degdeg ah u ogeysiiyaa Baarlamaanka Federaalka waajibaad kasta oo dammaanad-qaad aan deyn ahayn, oo lagu fuliyay ama lagu ogolaaday Magaca Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya. Muddo laba todobaad gudahood ah oo ka bilaabanta marka uu fulo heshiiskaasi, Wasiirku waa in uu u gudbiyo nuqul ka mid ah heshiiska Baarlammaanka Federaalka ah marka uu soo codsado.
7. Hanti-dhowrka guud waa inuu diiwaan-geliyaa dhammaan heshiisyada ka kooban dammaanad-qaadyada aan daynta ahayn ee la gu soo saaray Magaca Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya. Laba toddobaad gudahood marka la fuliyo heshiisyada noocaas ah, Wasiirka Maaliyaddu waa in uu nuqul ka mid ah heshiisyada u gudbiyaa Hanti-dhowrka Guud ee Qaranka si uu u diiwaangeliyo.
8. Qodobada ku qoran faqradaha kor ku xusan, wax samayn ah ma ku yeelanayaan caymiska khatarta siyaasadeed ee ay bixiso Hay'adda Dammaanad-qaadka Maalgashiga Dhinacyada Badan (HDQDB) ee looyaqaano MIGA, ee loo sameeyo maalgashadayaasha imaanaya Soomaaliya, sida uu dhigayo heshiiska dammaanadda ee u dhaxeeya Dowladda Federaalka Soomaaliya iyo HDQDB.

Qodobka 8aad
Qaab-dhismeedka Maareynta Dammaanadda.

1. Dammaanad qaadku, hadii uu yahay mid amaah ku saabsan iyo hadii aanu amaah ku saabsanaynba, waa in lagu bixiyaa oo kaliya si ay u taageeraan ujeedooyinka Qorshaha Horumarinta Qaranka.
2. Diiwaanka dhammaan dammaanadaha deymaha iyo kuwa aan deymaha ahayn ee la gu bixiyay Magaca Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, sida ku cad Xeernidaamiyahan, waa in uu hayo Xisaabiyaha Guud, sannad kastana lagu soo saaro warbixin sanadeedka xisaab-xidhka Miisaaniyadda ee laga sameeyo dhaqdhaqaaqa khasnadda midka ah ee dawladda (Treasury Single Account).
3. Iyadoo aan waxba loo dhimayn mas'uuliyadda Xisaabiyaha Guud ee ku cad Xeernidaamiyahan qodobkiisa 3aad, Wasaaradda Maaliyaddu, iyada oo adeegsanaysa Qeybta Maaraynta Deynta (QMD) waa in ay samayso oo joogtayso diiwaan-gelinta xogaha warbixino daahfurnaan ku salaysan iyo dabagalka dhammaan dammaanadaha amaahda iyo kuwa aan amaahda ahayn iyada oo la raacaayo Xeernidaamiyahan lagu sameeyay ama lagu ogolaaday Magaca Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya. Tan waxa looga jeedaa in si wax-ku-ool ah loola socdo sida ay u shaqaynayaan dammaanad-qaadyada la bixiyay ee deyn ku salaysan iyo kuwa aan deyn ku salaysnaynba, taas oo ka caawinaysa Qeybta Maaraynta Deymuhu in ay samayso qiimayn dhamaystiran oo ku saabsan khataraha ku lamaan dammaanad-qaadyada cusub ee noocaas oo kale ah, amaba u baahan Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya in ay xilkeeda uga gudato sida kuwaas hore oo kale, sida uu Xeernidaamiyahan ku waajibiyay.

Qodobka 9aad

Dabagalka, Diiwaan-gelinta iyo ka Warbixinta Deynta

1. Dhammaan amaah soo shubista (All loan disbursements) iyo isbeddel kasta oo lagu sameeyo shuruudaha iyo waajibaadka uu dhigaayo heshiiska deyntaas, waa in ay maarayso Qeybta Maaraynta Deymaha (QMD) ee Wasaaradda Maaliyaddu.
2. Dhammaan amaahaha iyo qaamaha maaliyadeed (financial liabilities), oo ay ku jiraan dammaanadaha deynta iyo kuwa aan deynta ahaynba waa in loo diiwaan-geliyo si sax ah, si joogto ahna ay u la socoto Qeybta Maaraynta Deynta (QMD) ee Wasaaradda Maaliyaddu, si loo hubiyo isla xisaabtanka maaliyadeed, loona qiimeeyo badqabka maaliyadeed ee

Jamhuuriyadda Fedaraalka Soomalaiya, deymaha in loo maareeyo si wax-ku-ool ah, iyo ka gaashaamashada qataraha maaliyadeed ee iman kara.

3. Qeybta Maamulka Deynta (QMD) ee Wasaaradda Maaliyaddu waa inay daabacdaa xogta deynta qaranka oo Saddex-biloodle ah, waana in ay warbixinta ku soo saarto muddo afar todobaad ah gudahood oo ka bilaabanaysa dhammaadka saddexda bilood ee warbixintu ku saabsantahay.

Qodobka 10aad

U sii igmasho Masuuliyadeed

1. Haddii ay jirto xaalad aanu Wasiirku qaban karin shaqadiisa, sida xanuun, safar ama xaalad kale oo la soo deristay oo aan sinaba looga fursan karayn darteed, xilalkiisa midkood ama dhamaantood ee ku saabsan amaahaha ama heshiisyada damaanad-bixinta, Wasiirka Maaliyaddu waa uu u idman karaa dadka ay shaqo-wadaagta yihiin, sida Wasiir Xigeenka, Wasiir Dawlaha amaba sarkaal kale oo ka tirsan Wasaaradda Maaliyadda. Sidaas oo ay tahay, xaaladda caynkaas ahi Wasiirka ma ka dul qaadayso awoodihii iyo masuuliyaddii guud ee uu Xeernidaamiyahan ku waajibiyay. Iyadoo taas maanka lagu hayo, Wasiirku marka uu masuuliyad cayiman cid u igmanaayo, waxa uu soo saarayaa Wareegto Wasiir oo faahfaahsan, taas oo xadidaysa awoodiisa uu cid kale ku wareejinayo iyo waajibaadka taas khuseeya ee Xeernidaamiyahan tilmaamaayo.

Qodobka 11aad

Fullinta iyo Dhaqan-galinta Xeernidaamiyahan

1. Xeerkani waxa uu 'dhaqan-gal' noqonayaa kadib marka ay ansixiyaan Gollaha Wasiiradda laguna faafiyo mareegta Wasaaradda Maaliyadda,

sida uu Waajibiyay Qodobka 62(1) ee Sharciga Maamulka Maareynta Maaliyadda Guud.

2. Qodobada Xeernidaamiyahan waxa ay isbeddel ku samaynayaan, amaba gebi ahaanba meesha ka saarayaan, wixii qodobo ah ee ay xeernimaadiyahan is ka hor imaanayaan, ee ku jira Xeernidaamiyaha Maamulka Maaliyadda Guud ee 2022.